

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In qua tractatur de Virtute ac Sacrameto Pœnitentiæ

Bosco, Jean a

Lovanii, 1670

Concl. XII. Non committit duplex peccatum, qui violat duo jejunium Vigilæ & Quatuor Temporum vel Quadragesimæ, in unum diem incidentia: neque frangens jejunium debitum ex voto, estò vivisset ex ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73393)

debeat illius meminisse in Confessione; quia nihil apparet, unde prohibeatur, per se loquendo, incurfus Excommunicationis.

Dico: Per se loquendo; quia fieri potest, ut quis per accidens teneatur ad illam præcavendam, v. g. si sit Parochus obligatus celebrare, ministrare Sacramenta &c. à quibus officiis impeditur per Excommunicationem: ergo ratione hujusmodi obligationis tenetur Excommunicationem præcavere, nisi aliter possit gregi suo providere.

Ut igitur finem imponamus huic controversiæ, & ad alios casus procedamus; cum obligationes non sint multiplicandæ sine necessitate, & in dubio juris standum sit pro libertate conscientiæ; iterum assero, præceptorum multiplicationem in eadem materia; ex eodem motivo proximo & intrinseco, nec specie nec numero multiplicare peccata; secus in diversa materia, vel ex diverso motivo proximo & intrinseco. Ex quo infero:

CONCLUSIO XII.

Non committit duplex peccatum, qui violat duo jejunia ab Ecclesia indicta, v. g. jejunium Vigiliæ & Quatuor Temporum vel Quadragesimæ, in unum diem incidentia: neque frangens jejunium debitum ex voto, estò vovisset ex motivo temperantiæ. Franciscanus tamen, frangens jejunium in Quadragesima, peccat dupliciter. Sed & quilibet Religiosus potest peccare duplici peccato contra præceptum sui Prælati.

Hæc Conclusio plures habet partes, quæ singulæ indigent singulari explicatione. Incipio autem à prima, quæ, etiam suppositâ veritate præcedentis Conclusionis, hanc patitur difficultatem: Jejunium Vigiliæ præcipitur ab Ecclesia ex motivo Religionis, v. g. ut per illud colatur Sanctus, cujus est Vigilia; jejunium autem Quatuor Temporum vel Quadragesimæ ex motivo temperantiæ: ergo committit duplex peccatum, qui violat illa duo jejunia, incidentia in eundem diem. Et idem argumentum fieri potest de duobus præceptis audiendi Missam, quando Festum ali- quod incidit in diem Dominicam: nam præ-

cipitur auditio Missæ die Dominicâ in honorem Dei, adeoque ex motivo Religionis; præcipitur autem in die Festo ex motivo Dulciæ, id est, in honorem Sancti: ergo ex diversis virtutibus. Ergo ommissio Missæ habet duplicem malitiam, sicuti auditio duplicem bonitatem.

Deinde objicitur: Præcepta illa inducunt distinctas obligationes, si incidant in tempora distincta; ergo etiam si incidant in unum & idem tempus. Probatur Consequentia: quia tempus videtur esse impertinens ad inducendam, vel non inducendam distinctam obligationem.

Respondeo ad ultimum N. C. & ejus probationem: nam dum incidunt illa præcepta in diversum tempus, præcipiunt diversos actus; & per consequens, omittens illos plures actus, peccat saltem peccatis numero distinctis; veluti si hodie & cras transgredior præceptum, prohibens homicidium. At verò quando incidunt in eandem diem, non præcipiunt nisi unum actum; ac proinde non videtur, omittens illum actum dupliciter peccare.

Quemadmodum si aliquis voverit legere Rosarium, quod habet in manibus, tribus distinctis diebus; si omittat legere, peccat triplici peccato: sin autem tertio voveat istud Rosarium legere hoc die, non peccat nisi semel, quamvis sit triplex votum; quia scilicet est tantum unica ommissio voti, quæ non videtur constituere nisi unicum peccatum.

Dices: Estò hoc verum sit, quando duplex jejunium incidit in eandem diem, quia non potest nisi semel uno die jejunare; equidem quando duplex præceptum audiendi Missam, incidit in eandem diem, postea duas audire Missas: cur ergo non obligatur?

Respondeo: quia sensus communis fidelium, sciencie & non contradicente Ecclesiâ, sic interpretatur illa duo præcepta, ut unicâ auditione Missæ possit ipsis satisfacere: quæ unica auditio sicut non habet meritum, nisi unius actus virtutis; ita ommissio ejus non debet habere demeritum, nisi unius actus peccati.

Hinc ad primum argumentum, Respondeo: Jejunium vigiliæ alicujus Sancti non præcipitur, ut immediatè per illud aut Deum aut Sanctum colamus sed ut per istud animum præparemus, & aptiorem ad cultum Dei aut Sancti reddamus. Cultus igitur Dei aut Sancti, est finis seu motivum planè extrinsecum & remotum, à quo non desumitur diversitas specifica vel numerica alicujus actus: est quippe finis Legislatoris, qui non cadit sub legem (ut habet commune dictum) ergo per illum lex non diversificatur specie vel numero.

Quæris, quis sit finis seu motivum intrinsecum & proximum utriusque jejunii? Respondeo: exercitium temperantiæ; tanquam

E e e e 3 con-

Secunda difficultas

226. Respondetur ad 2.

227. Instantia.

Solvitur.

228. Responsio ad 1. arg. 1. diffici.

congruæ dispositionis ad cultum Dei aut Sancti.

230. Respondetur ad 2. argumentum.

Similiter respondeo ad argumentum secundum: auditio Missæ in Festo non præcipitur intrinsecè & proximè ex motivo cultûs, proprii illi Sancto, cujus Festum celebratur, sed ex motivo cultûs divini: quia decens est, ut illo die magis colamus Deum, quàm alio die; vel certè, ut in ipsiis Sanctis colamus Deum, qui speciali modo illis assistit. Et sic patet, quòd auditio Missæ in die Festo pertinet ad eandem virtutem Religionis, ad quam pertinet Missæ auditio in die Dominica; eodem modo, quò ipsa Missa, quæ celebratur in die Festo, non est dubium, quin pertineat ad eandem virtutem Religionis, ad quam pertinet Missa, quæ celebratur die Dominica: utraque enim est supremus cultus latræ, quia Sacrificium, quod soli Deo convenit.

Videtur ergo Ecclesia solum determinasse tempora colendi Deum, quæ ipse Deus reliquerat indeterminata: & merito sic determinavit, ut quoniam aliquando homo obligatur colere Deum, eo potissimum tempore coleret, quo specialia ab eo accepit beneficia. Atque hæc satis de prima parte, quæ communis est.

230. Oppugnatur 2. pars Conclusi.

Contra secundam partem opponitur: Frangens jejunium ab Ecclesia præceptum ex motivo temperantiæ, peccat contra temperantiæ; ergo similiter frangens jejunium, quod vovit ex motivo temperantiæ: ergo peccat duplici peccato, uno contra votum seu fidelitatem Deo debitam, altero contra temperantiæ. Immo videtur, quòd talis non peccet contra votum, sed solum contra temperantiæ ex cujus motivo vovit, quod tamen est contra communem sententiam, quæ agnoscit in violatione illius jejunii sacrilegium; sicuti qui ex motivo justitiæ vovit à furto abstinere, furando non injustus tantum, sed & sacrilegus est. Ergo malè dicimus ex motivo specificari peccatum.

Responsio.

Respondeo N. C. si per motivum intelligas proximum & intrinsecum. Dico itaque in casu Conclusionis esse unicum peccatum contra Religionem: nam votum intrinsecè & formaliter ac proximè tendit ad cultum seu honorem Dei. Proinde qui intendit votum, non potest non intendere cultum Dei; consequenter non potest non intendere honestatem Religionis, id est, qui vult efficaciter votum, necessariò vult id, quod formaliter est cultus Dei; adeòque obligationem virtutis Religionis infallibiliter connexam.

Motivum temperantiæ est extrinsecum.

Nec obstat; quod expressè vovent ex motivo temperantiæ, aut alterius virtutis; hoc enim motivum solum est extrinsecum & remotum, adeòque non specificat: neque privati hominis est, materiam liberam temperantiæ reddere materiam necessariam tempe-

rantia, sed solius Superioris seu Legislatoris, ut latius deduximus Sect. 8. Concl. 7. Vide ibi dicta.

Hinc si ad votum jejunandi accesserit præceptum Superioris; admitto libenter duplex peccatum, unum contra virtutem Religionis, alterum contra temperantiæ; non præcisè propter duplex præceptum, sed propter duplex præceptum, ex duplici motivo proximo & intrinsecò, scilicet motivo Religionis, & motivo temperantiæ; & per consequens, propter duplicatam materiam: quamvis enim actus præceptus physicè & materialiter sit unus; equidem formaliter duplex est, quia spectans ad duas virtutes specie distinctas, nimirum temperantiæ & Religionem, ex quarum motivo præcipitur. Sicut ergo illud jejunium, quamvis moraliter unicum, nihilominus duplicem habet honestatem, & duplex meritum; ita quoque violatio opposita, licet materialiter unica, attamen duplicem habet malitiam, & demeritum; & utraque malitia in Confessione est explicanda, ut communiter Omnes docent.

Non gravetur Lector, si hic subscrispero sententiam Felicis de Peccatis c. 2. dist. 2. articulo n. 22. quæ asserit, præceptum Confessarii imperantis, ut peenitens jejunet in vigilia, non esse exprimentum in Confessione. Neque obstat (inquit ille) dicere; quòd ex præcepto Confessarii tenetur quis jejunare sub motivo Satisfactionis sacramentalis; nam Resp. negando: nam tale motivum est extrinsecum, & non cadit sub præcepto: immo etiam jejunaret peenitens ex motivo vanæ gloriæ, adimpleret præceptum Confessarii, sicut & præceptum Ecclesiæ. Hæc Felix.

Prorsus adimpleret: sed nunquid ideo non tenetur explicare præceptum Ecclesiæ, quando vovit in vigilia jejunare? Aut ideo non tenetur explicare votum, quia tamen jejunaret ex motivo vanæ gloriæ, adimpleret suum votum? Igitur per præceptum Confessarii constituitur illud jejunium pars integralis Sacramenti Pœnitentiæ; adeòque non jejunans peccat duplici peccato, uno contra præceptum Ecclesiæ, ex motivo intrinsecò temperantiæ, & per consequens contra virtutem temperantiæ; altero contra præceptum Confessarii, ex motivo intrinsecò integritatis Sacramenti, & per consequens contra virtutem Religionis.

Sed nunquid ex his rectè inferitur: Ergo Franciscanus frangens jejunium in Quadragesima, peccat dupliciter? Existimo, quòd si quidquid in contrarium doceat Emmanuel Rodriguez tom. 1. qq. Regul. q. 26. a. 4. & Alii, qui censent, præcepta Regule FF. Minorum tantum esse præcepta. Ego autem (salvo meliori) censeo; insuper esse vota; & ideo Franciscanum, qui frangit jejunium in Quadragesima, dupliciter peccare, nimirum contra præ-

præceptum Ecclesiæ temperantiæ, adeo peenitiæ; & præceptum inde, contra virtutem

Quod antequam cultas occurrit materia, quod Clemens non enumerat inter Regule, sed solum Sanctiorum usque ad nium Feræ 6. ibi omnium SS. usque ad feris teneantur; ubi me, ut proinde per Regulam præceptum

Respondeo breviter eodem modo cap. 3. ibi: Et ieiunium ad Nativitatem Domini (Quadragesimam) imminuent. Alii tamen nisi textus ieiunium colligi ex verbis nium obligatio. Quadragesimam non conitabat Fratres ad iure communi.

Deinde licet illud præceptum exposuerit tali sufficienter in sua ad illud jejunium duobus temporibus a Festo omnium SS. usque maxime Quadragesimam etc. Atque in Barchinonenfia c. 4. in principio; Cuius duos Quadragesimas deatur cum benedictione Seraphicus cap. 3. Quadragesimas præceptum obligatione præceptum di locus.

Tota disputatio quam pro viribus quez supra, spondeo & certissimum id luce meridianâ clariodi argumentum testatur Herioux p. Peccato in communi deprehendere. Quod ex libro ejus arguitur Primus accipit Clem. Exivi. de votis & dicimus, quod tria vota, nuda & a sue Regule obligantur ma implenda quæ sunt dicta, quæ Regula ipse

præceptum Ecclesie, ex motivo intrinseco temperantia, adeoque contra virtutem temperantia; & præterea contra votum; ac proinde, contra virtutem Religionis.

Quod atqueam probo, specialis difficultas occurrit circa jejunium Quadragesimæ, quod Clemens V. in sua Declaratione, quæ incipit: *Exivi de Paradiso* de verb. signif. non enumerat inter æquipollentia præceptis Regule, sed solum jejunium à Festo omnium Sanctorum usque ad Natalem Domini, & jejunium Feriæ 6. ibi: *Item quod ieiunare à Festo omnium SS. usque ad Natalem Domini, & in festis feriis teneantur*; ubi nulla mentio Quadragesimæ, ut proinde non videatur Quadragesima per Regulam præcepta.

Respondeo breviter; Regulam FF. Minorum eodem modo loqui de omnibus jejuniiis cap. 3. ibi: *Et ieiunent à Festo omnium SS. usque ad Nativitatem Domini*. Et infra: *Sed aliam (Quadragesimam) usque ad Resurrectionem Domini ieiunent*. Aliis autem temporibus non teneantur nisi festis feriis ieiunare. Unde quantum potest colligi ex verbis Regule, æqualis est omnium obligatio. Fateor, Clementem Quadragesimam non enumerasse, fortè quia satis constabat Fratres ad hanc obligari, saltem ex jure communi.

Deinde licet illo loco diminutè illud præceptum exposuerit; attamen in eadem Decretali sufficienter indicat Fratres ex Professione sua ad illud jejunium teneri, ibi: *Deinde cum duobus temporibus annotatis in Regula, scilicet à Festo omnium SS. usque ad Nativitatem Domini, & maxime Quadragesima, in quibus ieiunare tenentur &c.* Atque ita docent Statuta Generalia Barchinonensia c. 4. §. 1. (aliàs c. 2. §. 5.) in principio: *Cum secundum Regulam teneamur duas Quadragesimas ieiunare, & intermedia suadentur cum benedictione Dei &c.* Consonat Doctor Seraphicus cap. 3. in Exp. Reg. ibi: *Duas Quadragesimas præceptorè imponens*. Igitur de obligatione præcepti non est relictus dubitandus locus.

Tota disputatio est de obligatione voti, quam pro viribus negat Emmanuel Rodriguez supra, spondens, se tamquam verissimum & certissimum id esse ostensurum, argumentis luce meridiana clarioribus. Sed nullum ejusmodi argumentum se potuisse deprehendere, testatur Herincox part. 2. tract. 2. disp. 5. de Peccato in communi n. 47. Nec ego potui deprehendere. Quod ne gratis dici videatur, extorbo ejus argumenta & refuto.

Primum accipit ex his verbis Concl. Vienn. Clem. Exivi. de verb. significatione: *Declaramus & dicimus, quod dicti Fratres non solum ad illa tria vota, nuda & absolute accepta, ex professione sue Regule obligantur, sed etiam tenentur ad ea omnia implenda quæ sunt pertinentia ad hæc tria prædicta, quæ Regula ipsa ponit*. Et paulò inferius:

Neque tamen putandum est, quod B. Franciscus Professore huius Regule, quantum ad omnia contenta in Regula, modificantia tria vota, seu ad alia in ipsa expressa, intendit equaliter esse obligatos, quin potius aperte discretè, quod quoad quaedam ipsorum ex vi verbi transgressio est mortalis, & quoad quaedam alia non; cum ad quædam ipsorum verbum apponat præcepti, vel æquipollentis eidem; & quoad aliqua verbis aliis sit contentus.

Ex his & similibus verbis sic argumentatur prædictus Auctor: Concilium Viennense decernit & dividit vota solemnia à præceptis, in Regula Minorum Fratrum contentis: igitur præcepta & vota longè sibi invicem distant, sicut Cælum & terra. Si enim cuncta, quæ Minoribus præcipiuntur, essent solemnia vota; erroneum profectò in Philosophia, & prorsus ab omni Dialectica esset alienum, inter vota & præcepta discrimen aliquod constitueret. Quis enim umquam Dialecticorum distinxit inter hominem & rationalem, petram & lapidem, gladium & ensen; & cujusmodi sunt vota solemnia & præcepta? Superest igitur, Universale Concilium discernens inter vota & præcepta, apertissimè nostram insinuasse propositionem. Hæc ille:

Ego autem dico, quantum abest Cælum à terra, tantum abest, Conc. Vienn. apertissimè insinuasse doctrinam Rodriguez; quin potius nostram apertissimè insinuaverit his verbis intermediis: *Nam si ad hæc tria prædicta tantum præcisè & nude promittentes se servare Regulam, vivendo in obedientia, castitate & sine proprio, & non etiam ad omnia contenta in Regula, quæ hæc tria modificant, ardeantur; pro nihilo & vanè proferrentur hæc verba: Promitto semper hanc Regulam observare; ex quo ex his verbis nulla obligatio nasceretur.*

Quid vobis videtur, benigne Lector? Num modus tantum distat à modificato, quantum Cælum à terra? Si ergo præcepta Regule modificant vota (ut hie dicit Pontifex) quomodo longè sibi invicem distant, sicut Cælum & terra? An fortè Cælum modificat terram, vel vice versà terra modificat Cælum? Et verò si ex his verbis: *Promitto semper hanc Regulam observare*, nascitur obligatio servandi præcepta Regule; quomodo illa obligatio, non est obligatio voti? Quid enim aliud est votum, quam promissio facta Deo?

Atque si hie valeat argumentum à contrario sensu, Pontifex paulò superius sic ait: *Notè circa hunc articulum Prædecessorum nostrorum vestigiis inhaerentes, ipsorum, articulum quoad aliquid clariùs prosequentes, dicta hæsitatiò auximus respondendum; quod cum votum determinatum cuiuslibet habeat cadere sub certo, votens Regulam non potest dici teneri ex vi voti huiusmodi ad ea consilia Evangelica, quæ in Regula non ponuntur*. Ergo ad ea Consilia Evangelica, quæ ponuntur sub verbis præceptivis vel æquipollentibus, votens

236. Responsio ex aliis verbis ejusdem Concl.

seu Legillatoris, Concl. 7. Vies
di accesserit præto
liberent du
a virtutem Reli
perantiam; non
ceptum, sed pro
ex duplici moti
scilicet moti
perantia; & per
ratam materiam
is physicè & ma
formaliter duplex
virtutes specie di
ctiam & Religio
præcipitur. Sicut
vis moraliter uni
m habet honesta
quoque violatio
ca, actum du
meritum; & utra
est explicanda, ut
hic subcripto
c. 2. diff. 5. tenet
in Confessarii im
et in vigilia, non
sione. Neque ob
quod ex præcepto
anare sub motivo
nam Resp. ne
extrinsecum, &
mmo etiam iju
nanæ gloriæ, ad
arii, sicut & præ
unquid ideo non
Ecclesie, quæ
? Aut ideo non
iam tametsi jeju
adimpleret suum
tum Confessarii
ars integralis Sa
que non jejuans
ontra præceptum
eco temperantia,
tem temperan
Confessarii, ex
s Sacramenti, &
m Religionis.
e inferunt: Ergo
um in Quadra
issimo, quod sic
ceat Emmanuel
l. q. 26. a. 4. &
Regulæ FF. Mi
Ego autem (al
se vota; & ideo
junium in Qua
nimirum contra
præ

Con Exivi
Paradiso
234.
Regula FF.
Minorum
cap. 3. ibi
236.
Responsio
ex aliis ver
bis ejusdem
Concl.

vovens Regulam potest & debet dici teneri ex vi voti. Ecce quàm apertè Pontifex nostram infinet doctrinam.

237. Hanc difficultatem prævidit Emanuel, & intrepidè respondet, Viennensem Synodum præfatis verbis nihil prorsus definire, sed solum rationem definiti reddere. Prædixerat namque sic auctoritatè loquens: *Declaramus & dicimus Minores ex Professione sua Regula obligari non solum ad tria vota, verum etiam ad alia, quæ in regula continentur, pertinentia ad hæc tria.* Hactenus præfata Synodus definiens loquitur: *mox autem definiti rationem subdit, dicens: Nam si ad hæc tria vota tantum obligarentur, pro nihilo & vanè profertur hæc verba: Promitto servare Regulam.* His verbis profectò nihil definit; solummodò quod definitum erat, confirmat: ideo non tamquam Legislator sententiam profert, sed tamquam Doctòr opinionem suam exprimit. Superest igitur, nullam injuriam Concilio irrogari, si quis prædicta verba juxta D. Thomæ sententiam interpretetur. Ita Rodriguez.

s. Thomæ. Quæris, quæ sit illa sententia D. Thomæ? Respondeo: D. Thomas 2. 2. q. 186. a. 9. ad Primum sic ait: *Ille qui profertur Regulam, non vovet servare omnia, quæ sunt in Regula; sed vovet Regularem vitam, quæ essentialiter consistit in tribus prædictis, scilicet, paupertate, continentia & obedientia.*

238. Miror summo perè, quomodo vir aliquò doctissimus, voluerit suam sententiam firmare auctoritate D. Thomæ; cùm in corpore ejusdem articuli expressis verbis nostram doceat opinionem: *Votum professionis (inquit ille) respicit principaliter tria prædicta, scilicet paupertatem, continentiam & obedientiam; alia verò omnia ad hæc ordinantur.* Et ideo transgressio horum trium obligat ad mortale: aliorum autem transgressio non obligat ad mortale, nisi propter contemptum Regule; quæ hoc directè contrariaretur professioni, per quam aliquis vovit Regularem vitam: vel propter præceptum sive votum à Prelato factum, sive in Regula expressum; quia hoc esset facere contra obedientiam votum.

Ergo qui transgreditur præceptum expressum in Regula FF. Minorum, facit secundum D. Thomam contra obedientiam votum: ergo præcepta Regulæ FF. Minorum sunt vota, saltem mediè & indirectè, id est, sunt materia voti obedientiæ, quod sufficit ad veritatem nostræ Conclusionis: nam hoc ipso qui transgreditur, peccat contra Religionem (ut clarum est) & insuper contra virtutem, in cuius materia præcipitur, v. g. contra temperantiam, cujus materia est jejuniùm Quadragesimæ. Ergo &c.

Videamus nunc quàm sit frivola hæc responsio ad verba Concilii, quæ videntur probare præcepta Regulæ nostræ esse vota, etiam proximè & directè: *His verbis (inquit Ema-*

& rejicit responsionem ad verba Concilii.

nuel) nihil profectò definit. Et quis dicit sententiam nostram esse definitam? Sufficit nobis, quòd Clemens, tamquam Doctòr particularis, eam his verbis expresserit.

Sed prosequamur verba Rodriguez supra: *Esto (inquit ille) Concilii Viennensis Decretum inhisusset, Minores omnes profectò non solum informe illud solemne Religionis votum, verum & universa præcepta Minoribus ipsis per Regulam observanda, perperam tamen indè colligitur, præcepta ipsa quoquo pacto esse solemnia vota: vovens namque Minorum Regularem vitam, promittunt servare cuncta, quæ in eorum Regula traduntur; non tamen ad universa eodem obligationis genere tenentur; sed ad vota prout sunt, quatenus Monachatus substantiam exprimitur; ad præcepta autem, ut præcepta sunt, & solum prout Minorum statui consueverunt.*

Audi Nicolaum Pont. Max. similem contentiosam dirimentem quaestione: *Dato (inquit) quòd absolute diceretur: Omnino promitto S. Evangelium observare dare videtur, promissionem huiusmodi ad alium intellectum absque intentione promittentis non debere pertinere, nisi ut observantia Evangelii sit, sicut tradita reperitur à Christo; videlicet, quòd præcepta ut præcepta, & consilia ut consilia, à promittentibus observentur.* Hactenus Nicolaus Pont. Max.

Vides, quoniam pacto quando plura in unam versam promittuntur, non tamen omnia esse devincire voventes? Quid plura? Audi Dominicanis ipsis præscriptam profectò normam: *Promitto (inquiunt) obedientiam secundum Regulam B. Augustini Episcopi, & secundum Institutiones FF. Prædicatorum.* Idem promittit apud illos significat: *Promitto obedientiam secundum Regulam, & Institutiones huius Ordinis; quod apud nos: Promitto servare Regulam.* Hæcque Rodriguez.

Sed in primis petit principium: nam hoc est, quod quaeritur; an prorsus idem significet apud Dominicanos: *Promitto obedientiam secundum Regulam;* quod apud nos: *Promitto Regulam?* Et non prorsus idem significat, probo ex D. Thoma supra ad Primum, ubi sic ait: *Vnde & in quibusdam Religionibus cautius aliqui profertur, non quidem Regulam, sed vovet secundum Regulam, id est, tendere ad hoc, ut aliquis mores suos informet secundum Regulam, sicut secundum quoddam exemplar. Et hoc tollitur per contemptum. In quibusdam autem Religionibus ad hoc cautius profertur obedientiam secundum Regulam, ita quòd professioni non contrariatur, nisi id, quod est contra præceptum Regule: transgressio vero vel omisio aliorum obligat solum ad peccatum veniale In aliqua tamen Religione, scilicet Ordinis Prædicatorum, transgressio talis vel omisio ex suo genere non obligat ad culpam, neque mortalem, neque venialem; sed solum ad poenam taxatam servandam &c.*

Si prorsus idem dicitur secundum Regulam; quomodo in quibusdam profertur, non secundum Regulam; adhuc cautius profertur Regulam? Quæ, amara cautela? Illa partem ad rem pertinet, præferti Regulam, vel; Regulam?

Quantùm ad Pontifex Clemens, & votorum solemnium nulla desuper forentione inter Confessionem lego apud Nicæm intelleximus) ab aliquo Ordinis tam ad consilium teneantur &c. gata: Quod præcepta consilia à promittentibus sunt, nec repugnant agunt de dilectis solemnibus; ferunt à consilio, ut oculos apertos ad

Consimiliter loquitur Vienn. In primis Regula principio habentur hæc est, Christi Sanctum obedientiam vivendum eisdem Ordinis consilia Evangelii etur &c. Et sic verum Regularum quæ in eorum Regulationis genere tenentur) Quod prout consilia à promittentibus

Et infra: Ad continentur, tam prout ex voto profertur, quàm eo modo ut scilicet tenentur eadem Regula ipsis. Cæterorum vero monitoris, exhortatoris; seu quibuscumque magis concedet de imitatores tanti Patrum. In quibus meminit votorum rum; (ad quod FF. Minores suorum professionis) & quorum observantiam quo eos prosequi ostendat nun-

Si prorsus idem significant: Promitto obedientiam secundum Regulam, &: Promitto Regulam; quomodo in quibusdam Religiosis cautius aliqui profitentur, non quidem Regulam, sed, vivere secundum Regulam; & in quibusdam Religiosis adhuc cautius profitentur obedientiam secundum Regulam? Quæ, amabo, ista cautela, & major cautela? Illa particula adversativa, sed, quid ad rem pertinet, si idem prorsus significant; Profiteri Regulam, &: Profiteri vivere secundum Regulam, vel; Profiteri obedientiam secundum Regulam?

Quantum ad Pont. Max. neque Nicolaus, neque Clemens, sollicitus fuit de distinctione votorum solemnium à præceptis Regulæ, cum nulla desuper foret hæsitatio, sed de distinctione inter Consilia & præcepta Regulæ: sic enim lego apud Nicolaum: In primis quia (sicut intelleximus) ab aliquibus hæsitatur, an FF. eiusdem Ordinis tam ad consilia, quam ad præcepta Evangelii teneantur &c. Hinc illa verba supra allegata: Quod præcepta, ut præcepta; & consilia, ut consilia à promittentibus observentur. Quæ verissima sunt, nec repugnant nostræ doctrinæ; quia non agunt de distinctione præceptorum à votis solemnibus; sed de distinctione præceptorum à consiliis, ut nemo non videt, qui habet oculos apertos ad videndum.

Consimiliter loquitur Clemens in Conc. Vienn. In primis (inquit) ex eo, quod in dicta Regula principio habetur: Regula & vita FF. Minorum hæc est, scilicet Domini nostri Iesu Christi Sanctum Evangelium observare, in obedientia vivendo &c. Fuit hæsitatum, an Fratres eiusdem Ordinis ad omnia tam præcepta, quam consilia Evangelii ex professione (sive Regula) teneantur &c. Et hic verum est, quod voventes Minorum Regularem vitam, non ad universa, quæ in eorum Regula traduntur, eodem obligationis genere teneantur; sed (sicut loquitur Nicolaus) Quod præcepta, ut præcepta; & consilia, ut consilia à promittentibus observentur.

Et infra: Ad omnia autem, quæ in ipsa Regula continentur, tam præcepta, quam consilia, quam cetera ex voto professionis huiusmodi non aliter teneantur, quam eo modo, quo in Regula ipsa traduntur, ut scilicet teneantur ad eorum observantiam, quæ in eadem Regula ipsis sub verbis obligatorii indicuntur. Cæterorum vero observantiam, quæ sub verbis monitorii, exhortatorii, informativis & instructivis; seu quibuscumque aliis continentur, eatenus magis concedit de bono & æquo eos prosequi, quod imitatores tanti Patris effecti, Christi semitas elegerunt. In quibus verbis Pontifex expressè non meminit votorum solemnium, sed præceptorum; (ad quorum observantiam tenentur FF. Minores sub peccato mortali ex voto professionis) & consiliorum, ac cæterorum, quorum observantiam concedit de bono & æquo eos prosequi.

Ostendat nunc Rodriguez, ubi vel Nico-

laus vel Clemens asserat, vota solemnia observanda esse, ut vota, & præcepta solum ut præcepta. Si autem hoc ostendere non possit (sicut reverè non potest) fateatur, præcepta aliquo modo esse vota solemnia; quia videlicet præcepta modificant vota solemnia (ut loquitur Clemens supra) adeoque F. Minor votet obedientiam, castitatem & pauperiorem, non nudè & absolutè accepta; sed ut modificata per præcepta Regulæ: ergo & ipsa præcepta directè votet, non ut essentialia statui Religioso secundum se, sed ut pertinentia ad statum Religiosum Franciscanum.

Igitur quæstio est de nomine, an præcepta sint vota solemnia; per quæ ordinariè intelliguntur tria vota essentialia statui Religioso secundum se: & indubiè præcepta nostra non sunt talia vota solemnia, sed modificationes istorum votorum. Sin autem per vota solemnia intelligas illa vota, quæ in solemnii professione emittuntur; dico tali ratione præcepta Regulæ nostræ esse vota solemnia.

Atque in his dispensare potest Pontifex; immò etiam in illis, cum sæpius Pontifices dispensaverint cum Monachis, ut ducerent uxores; ut videre est apud Suarium tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 16. n. 6. Non est autem credendum, Pontifices tam sæpè illà potestate esse usos (præsertim cum non tantum sit quæstio, an liceat; sed etiam, an factum teneat) nisi putassent probabilius, se illam potestatem à Christo accepisse. Ergo non mirum, si aliquando dispensaverint in præceptis nostræ Regulæ, estò dicamus, ipsa esse aliquo pacto vota solemnia.

Planè (inquis) potest Papa dispensare in votis solemnibus; sed non manente Monachatu, seu Monacho: nam (ut habetur cap. Cum ad Monasterium. 6. de statu Monachorum) Abdicatio proprietatis sicut & custodia castitatis, adeò est annexa Regule monachali, ut contra eam nec Summus Pontifex possit licentiam indulgere. Jam autem in præceptis nostræ Regulæ ita dispensat Pontifex, ut etiam maneat Monachus.

Respondeo; quidquid sit de isto jure (nam constat ex Bullis Pontificum, PP. Societatis constitui veros Religiosos per vota simplicia, post biennium emissa, quamvis retineant veram proprietatem & dominium suorum bonorum) exinde tantum sequi, præcepta Regulæ nostræ non esse vota primaria seu substantialia, à quibus dependeat substantia seu essentia status Religiosi, eo semper salvo, quòd sint vota secundaria (ut sic dicam) seu modificantia vota illa primaria & essentialia omni statui Religioso.

Ex quo patet; quare obedientia, paupertas & castitas specialiter exprimantur in professione, his verbis: Vivendo in obedientia, sine proprio & in castitate; quamvis enim in ipsa Regula continentur, ac proinde promittens absolutè

Ffff Regula

243. Præcepta Reg. nostræ sunt aliquo modo vota solemnia.

In ipsis dispensare potest Pontifex, immò etiam in votis essentialibus. Suarez.

244. Objectio

Solvitur:

245. Quare in professione specialiter exprimantur Obedientia, Pau-

Et quis dicit... Sufficit novam Doctorem pariter... Rodriguez supra... Viennensis Decretales omnes profitentur... Regule Religionis... præcepta Minorum... servanda, perperam... præcepta ipsa quocumque... voventes namque... promittunt letum... Regula traduntur... eodem obligationis... ta prout sunt, quæ... tam exprimitur; ad... ta sunt, & solum... continentur.

Max. similem con... tionem: Dato (in... r: Omnino pro... vare... clare n... ad alium intellectum... non debere perfir... aliis sit, sicut tradit... uod præcepta ut pra... à promittentibus ob... Pont. Max.

ando plura in un... tamen omnia ex... plura? Audi Do... n proficendi not... obedientiam (sicut... fscopi, & secundum... n. Idem prohi... o obedientiam (sicut... vnius Ordinis; quod... regulam. Huculose

ceptum: nam hoc... prorsus idem signifi... Promitto obedientiam... pud nos: Promitto... idem significare... à ad Primum, ubi... Religiosis cautius... Regulam, sed vivere... dere ad hoc, ut aliqui... egulam, sicut secul... hoc tollitur per con... Religiosis adhuc... secundum Regulam... riat, nisi id, quod... transgressio vero vel... ad peccatum venia... sione, scilicet Ordinis... sis vel omnis ex suo... neque mortalem, ne... anam taxatam signi...

Si

UNIVERSITÄTS- BIBLIOTHEK PADERBORN

Regulam? Communis sententia Theologorum est, obedientiam Religiosam obligare ad omnia, quae continentur in Regula, vel quae ad illius observationem necessaria aut valde utilia sunt.

Planè (inquit) quando per obedientiam praecipuntur. Nihil (inquit Rodriguez supra) tam certum in hac re apud Catholicos & omnes Sapientes, quam neminem esse reum voti solemnem obedientiae, nisi ea solùm quis praetermittat, quae virtute obedientiae, aut sub Excommunicatione latae sententiae sibi à Praelato aut verbotenus, aut scripto praecipuntur. Perlege (obsecro) universa Minorum Fratrum praeccepta, & (uno dempto de Protectore Cardinali creando) nullum per obedientiam nobis traditum reperies in Regula. Huculque praefatus Autor.

Sed quis crediderit, unicum & ultimum praecceptum Regulae de Protectore Cardinali creando, per obedientiam nobis traditum; reliqua autem 24. per potestatem tantùm jurisdictionis? Et (quælo te) quæ ratio hujus diversitatis? Nonne utriusque juris argumenta nos docent, Ea quæ in principio, ad medium & ad finem; illa verò quæ in medio, ad finem atque principium; & ea quæ in fine, ad utrumque, vel eorum alterum sæpè referri? Ita profectò Nicolaus III. in Declar. Reg. FF. Minorum Cap. Exiit, qui seminat 3. de Verb. sig. in 6.

Quidni ergo obedientiam, quæ in fine ponitur, referre possim & debeam ad principium & medium? Quasi diceret S. Franciscus: Omnia praecedentia mandavi vobis per obedientiam, & insuper per obedientiam praecipio Ministris, ut peccent à Domino Papa unum de S. R. E. Cardinalibus, qui sit Governator, Protector & Corrector istius Fraternalitatis.

Ut autem hoc bene intelligatur, Notandum, Praelatos alicujus Religionis duplici gaudere potestate; unâ jurisdictionis, alterâ dominativâ. Illa est potestas spiritualis pertinet ad Claves Ecclesiae, quâ potest constituit leges propriè dictas, excommunicare & aliis poenis Ecclesiasticis cogere subditos ad observantiam Legum; & eorum transgressores punire; qualem potestatem non habet Dominus in servum, aut Paterfamilias in Filiumfamilias; quamquam enim Dominus possit praecipere servo, & Paterfamilias Filiofamilias; hæud equidem leges propriè dictas, id est, praeccepta perpetua constituit, sed tantùm praeccepta personalia; neque possunt cogere ad observantiam suorum praecceptorum, aut eorum transgressores punire poenis extraordinariis; sed moderatis dumtaxat, scilicet, quæ necessaræ sunt, ut praeccepta sua observentur. Amplius aliquid facit Praelatus Religionis, ut patet ex continuo usu & praxi omnium Religionum.

Et si quæras, à quo accipiat illam ampliorē rem potestatem? Respondeo: à Pontifice,

hoc ipso, quò legitimè est electus & confirmatus. Quapropter Sixtus IV. memor illius communis dicti: Per quas causas res aliqua nascitur, per easdem etiam dissolvitur; limitavit hanc potestatem Praelatorum, Bullâ: Circumspecta Apostolica Sedis benignitas. 26. apud Rodriguez ibi: Nos igitur, qui Fidelium animarum, dispensâs libenter obviamus, eorumq; salutem sincerè desideris exoptamus, huiusmodi supplicationibus inclinâti, auctoritate Apostolica tenore praesentium statuimus atque decernimus, quòd Ministri, Custodes, Guardiani & Fratres dicti Ordinis praesentes, & qui pro tempore fuerint, ex statutis seu consuetudinibus vel declarationibus dicti Ordinis praeter Regulam quomodolibet & à quibuscumque editis, etiam confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate aliâ roboratis, illis contrafaciendò, nullâ Ecclesiasticâ censurâ, nullòq; mortali peccati vinculo ligari valeant; nec censuras, nec poenas, seu mortale peccatum huiusmodi incurrant, nisi tales essent casus vel excessus, qui divinâ lege seu praeccepto Romanae Ecclesiae merito inducerent ad mortale; censuras & poenas tamen latas harum serie revocantes & annullantes, illasq; ad vim comminationis poenarum comminatoriarum & ferendarum, seu corporales & temporales, poenas praedictas per Generalem Ministrum, Custodes, Guardianos & alios Praelatos ipsius Ordinis ferendas & infligendas, reducens. Quòdq; Ministri, Custodes, Guardiani & alii ipsius Ordinis Praelati praedicti, temporales seu alias poenas pro non observantia dictorum statutorum, secundum qualitatem personarum, locorum & temporum; & alias, prout videbitur saluti animarum Fratrum eorumdem in Domino expedire, ferre & promulgare, ac delinquentes ab illis absolvere valeant.

Praeter hanc potestatem jurisdictionis, alia competit potestas Praelatis Religionis, quam Theologi appellant potestatem dominativam; quæ est jus quoddam acquisitum Religioni & Praelatis ejus, mediante voto; ad imperandum Religiosis, & utendum operibus eorum, prout conveniens judicaverint; sicut est jus, quod habet Dominus in servum, & Paterfamilias in Filiumfamilias, & alios domesticos. Atque per istam potestatem applicat subito certam materiam, quâ applicatâ resultat in Religioso obligatio respectu Dei, implendi seu ponendi talem materiam; veluti si quis voveret omni pauperi petenti elemosynam dare, paupere petente resultat obligatio ex voto prius emisso. Enimverò promittit Religiosus Deo, obedire Praelato: unde illa promissio habet Deum pro immediato termino promissionis; Praelatum verò pro proximo termino obedientiae exhibendæ. Hoc praenotato:

Assero I. omnia praeccepta Regulae nostræ in primis esse leges propriè dictas: quid enim illis deest? Non communitas, non perpetuitas, non obligatio, non intimatio; quæ omnia clara sunt & certiora, quàm ut indigeant

jurisdic-
tionis accipit
à Pontifice,

Hanc pote-
statem limitavit Sixtus
IV.

254.
Quid sit potestas do-
minativa,

255.
Omnia pte-
cepta Reg-
ulae nostrae sunt
leges pro-
prie dictae,

probatione. Solùm subscribo verba Doctoris Seraphici supra: Nec in speciali amplius diffinio, nisi ut omnia Regula verba cum reverentia recipiantur, & ipsorum transgressio penitus devitetur, cum certum sit Regulam pro lege dari. Nec aliquis à lege avertitur, quin ad tenebras convertatur.

Igitur transgrediens præceptum Regule peccat contra virtutem, in cujus materia, & ex cujus motivo præcipitur, eodem modo, quo peccat, qui transgreditur leges Pontificias aut Episcopales.

256. F. Minor peccat speciali peccato contra virtutem paupertatis.

Hinc F. Minor proprietarius, etiam seclusâ malitiâ furti, peccat speciali peccato contra virtutem paupertatis, in cujus materia, & ex cujus motivo præcipitur omnibus per Regulam cap. 6. in principio, ut Nihil sibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem. Quod hæc prohibitio sive inhibitio appropriationis alicujus rei, sit in materia paupertatis, nimis manifestum est: quod etiam procedat ex motivo paupertatis, constat ex hisce verbis ejusdem capituli: Hæc est illa castitudo altissima paupertatis, qua vos charissimos Fratres meos habetis & reges regni calorum instituit; pauperes rebus fecit, virtutibus autem sublimavit.

Hanc præ ceteris virtutibus S. P. N. Franciscus semper dilexit, & suos imitatores diligere voluit; ut patet ex verbis sequentibus: Hæc sit portio vestra, qua perducit in terram viventium. Cui dilectissimi Fratres totaliter inherentes, nihil aliud pro nomine D. N. Iesu Christi in perpetuum sub calo habere velitis. Quis ergo adhuc dubitet, istam inhibitionem factam fuisse ex motivo paupertatis? Cui ergo proprietarius non peccet contra paupertatem, non solùm promissam, sed etiam per potestatem jurisdictionis sibi præceptam; sicuti non jejunans ferriâ 6. peccat contra temperantiam; & sicuti peccaret contra paupertatem, si Deus ipsi prohiberet illam appropriationem?

257. Omnia præcepta Regule nostræ tradita sunt per obedientiam. Sanchez.

Affero II. omnia præcepta Regule nostræ tradita esse per obedientiam; & ideo transgressionem esse peccatum contra votum obedientiæ. Pro quo nota ex Sanchez in Decal. l. 4. c. 11. n. 25. Superiorem utrâque suâ potestate uti, quando aliquid præcipit in virtute obedientiæ, & sub pœna Excommunicationis: quia tunc per virtutem obedientiæ exigit obedientiam sibi voto debitam; per pœnam autem (quam ut solus Prælatas Ecclesiasticus imponere potest) exigit obedientiam ut Prælati talibus debitam. Si autem solùm præcipiat in virtute obedientiæ, vel absolute præceptum imponat; videtur solùm uti potestate dominativâ, id est, orrâ ex voto: quia cum non constet intentionem Superioris esse utroque modo præcipere; non strictiùs, sed favorabiliùs in dubio judicandum est: & cum exigat in virtute obedientiæ, denotat clarè, obedientiam ex voto debitam se exigere. Atque idem, quando absolute præcipit, dicendum est: quia

cum obedientia potissimè ipsi debita, constituat ex voto; dum absolute præcipitur, eam constituit exigere. Si autem solùm præcipiat sub pœna Excommunicationis, dicendum est à sola potestate Ecclesiastica id præceptum constitui, ut benignior interpretatio capiatur. Hæc ille.

Quæ si vera sunt (ut puto) probant luculentè meam Assertionem: nam præcepta Regule vel expressè per obedientiam traduntur, vel absolute & simpliciter. Et cum aliunde sint præcepta perpetua; illa autem, quæ per solam obedientiam præcipiuntur, tantùm obligent ad vitam præcipientis, vel aliud tempus; necesse est, condita fuisse per potestatem legislativam sive jurisdictionem.

Ex quo evidenter inferitur, F. Minorem, quoties præceptum Regule transgreditur, committere duplex peccatum, unum contra votum, alterum contra obedientiam in tali materia (ut Aliqui volunt) vel contra virtutem, in cujus materia; & ex cujus motivo præcipitur. Ergo Franciscanus frangens vinum in Quadragesima, peccat dupliciter; quæ est tertia pars nostræ Conclusionis.

Sed nunquid ex ea bene inferitur quarta pars Conclusionis, videlicet: Quilibet Religiosus peccat peccato duplici peccato contra præceptum Prælati? Respondeo affirmativè. Non dico, quod semper peccet; sed quod possit peccare; quia potest Prælatas in præcipiendo uti tam potestate jurisdictionis, quàm dominativâ; quod si utatur, existimo Religiosum inobedientem peccare duplici peccato; scilicet, si tantùm alterutrâ potestate. Ita docet Sanchez l. 2. c. 1. §. 2. n. 28. docuisset, si non

At verò Arriaga tom. 3. tract. de Vitiis & Peccatis disp. 41. postquam n. 28. docuisset, quod eum, qui votum fecit parendi Pontifici, Episcopo, Imperatori &c. si non obediatur, dupliciter peccare & contra votum; & contra vim quam habebat Superior ad imperandum; n. 29. respondet, Religiosum non obedientem suo Superiori, unum tantùm committere peccatum, scilicet contra votum: Nam (inquit) solo Religiosi voto est Superior, quicumque in Religione Superior est: etenim voto cessante, non sunt jam amplius Superiores. At Pontifex, Episcopus, Imperator, Rex &c. sunt Superiores independentè à voto; ideoque habent diversum jus imperandi ab eo, quod postea ex voto acquirunt.

Verùm non placet hæc doctrina: nam reverè Superior Religionis habet jurisdictionem distinctam à voto, eamque concessam à Summo Pontifice, per quam potest ferre leges propriè dictas, excommunicare &c. ut patet ex dictis: per accidens autem se habet, quod ea jurisdictione non priùs intrat, quàm votum emitatur; quemadmodùm habitatio in tali vel tali loco, per accidens se habet ad jurisdictionem Episcopalem, quæ immediatè constituitur

feritur Episcopo habitantes; quamvis cesset jurisdictionem voveo obligationem in me gionis; quod con

Nonne ab omni Superiorem Religi emptos à jurisdic testatem quasi Ep potestatem ortam illum, cui extra tiam, habere in n palem; qui tamen voto. Ergo Super tem, habet à Pot in omnes sibi subje nem; sicut Episco jurisdictionem in bationem in tali

Adhuc dubita per se illius jurisd est votum; est ta voto semper man semel eam habuit. clarius est, eum tempore emissi vo privari suâ jurisdic hoc ipso videlicet Similiter potest q Pontificis, qui p rem in Religione constitutus à Pot validum, & ipse votum per se non sed illam accipit in illos, qui tale votum est condit causa per se.

Obijcit sibi p sus accipiat sine peccat contra ju & tamen tunc ea oritur à voto. I stitate, si Religi eam accedat; du idem erit in obed Respondet Ne solùm enim pecc donet rem alter peccatum, quia quæ carentia do stinctum à voto, giosus non est ca trimonium, dup ret: hoc autem solùm enim cor ille.

261. Sed hoc est, dum hunc Aucto solempni oritur i

fertur Episcopo à Pontifice in omnes ibi habitantes; quamvis cessante illà habitatione, cesset iurisdicção. Alioquin ille, cui extra Religionem voveo obedientiam, haberet eandem potestatem in me, quam habet Superior Religiosis; quod constat perspicuè esse falsum.

Nonne ab omnibus Theologis affirmatur, Superiorem Religionis in suos subditos, exemptos à iurisdicção Episcopi, habere potestatem quasi Episcopalem? Ergo non solam potestatem ortam ex voto, cum nullus dicat, illam, cui extra Religionem voveo obedientiam, habere in me potestatem quasi Episcopalem; qui tamen habet potestatem ortam ex voto. Ergo Superior, præter hanc potestatem, habet à Pontifice veram iurisdicçãoem in omnes sibi subditos per solemnem professionem; sicut Episcopus habet à Pontifice veram iurisdicçãoem in omnes sibi subditos per habitationem in tali loco.

Adhuc dubitas? Sanè si votum est causa per se illius iurisdicçãois; ergo eo ipso quod est votum, est talis iurisdicção, & manente voto semper manet iurisdicção in illo, qui semel eam habuit. Jam autem sole meridiano clarius est, eum, qui habuit iurisdicçãoem tempore emissi voti, voto permanente posse privari suà iurisdicçãoe, & sæpissimè privari, hoc ipso videlicet, quo desinit esse Superior. Similiter potest quis vovere in manibus solius Pontificis, qui pro tunc non habet Superiorem in Religione, supposito quòd nullus sit constitutus à Pontifice; & tamen votum est validum, & ipse est verus Religiosus: ergo votum per se non dat iurisdicçãoem Superiori, sed illam accipit à Pontifice, quamvis solum in illos, qui tale votum emiserunt; adeoque votum est conditio sine qua non, minimè causa per se.

Obijcit sibi ipsi Arriaga n. 15. Si Religiosus accipiat sine licentia rem alicujus valoris, peccat contra iustitiam, & contra votum; & tamen tunc ea incapacitas recipiendi solum oritur à voto. Idem facilius urgebitur in castitate, si Religiosus accipiat uxorem, & ad eam accedat; duo peccata committit: ergo idem erit in obedientia.

Respondet Neg. Antec. in puncto iustitiæ; solum enim peccabit contra votum; quòd si donet rem alteri, tunc fatetur fore duplex peccatum, quia non erat dominus ejus rei; quæ carentia domini est quid moraliter distinctum à voto. Eodem modo, quia Religiosus non est capax verum contrahendi matrimonium, duplex ibi peccatum committeret: hoc autem non reperitur in obedientia; solum enim contra votum tunc agitur. Ita ille.

Sed hoc est, quod quaeritur: nam secundum hunc Auctorem, sicuti ex voto castitatis solemniter oritur inhabilitas ad matrimonium,

& ex voto solemniter paupertatis incapacitas domini; ita ex voto solemniter obedientie oritur iurisdicção Prælati, & per consequens subiectio Religiosi, hæc autem subiectio cur non erit moraliter distincta à voto; veluti carentia seu incapacitas domini, & impotentia ad matrimonium moraliter sunt distincta à voto, licet ab eo dependant?

Respondet Arriaga; carentiam domini, & impotentiam contrahendi matrimonium, esse solemnitates distinctas, annexas ab Ecclesia voto solemniter Religioso; unde per accidens inducere possunt distinctam obligationem à voto; at in puncto obedientie (inquit ille) nihil video distinctum, quòd me obliget ad obediendum, nisi ipsum votum.

Sed quid mirum, si non videas, qui in hoc habes oculos clausos. Aperi oculos, & videbis iurisdicçãoem, à Pontifice specialiter concessam Superioribus Religionibus; quæ passim utuntur condendo leges, excommunicando, &c. Et verò cessante voto castitatis, nonne cessat impedimentum dirimens matrimonium contractum, & cessante voto paupertatis, cessat incapacitas domini? Eò tamen non obstante intelligitur per votum castitatis, & per votum paupertatis inducta nova obligatio, distincta ab ipsis votis; pari ergo ratione, tametsi sublato voto obedientie, simul auferatur potestas iurisdicçãois à Superiore; nihilominus intelligitur per votum obedientie inducta nova obligatio, ab ipso voto distincta: non quòd illa vota sint causa per se istarum obligationum; sed quia Ecclesia illis votis annexit tales obligationes.

Dices cum Arriaga n. 16. Quamvis forte in rebus, quas Papa omnibus non Religiosis mandare potest, & Ordinarius loci cuilibet Christiano seculari, possit etiam Superior obligare Religiosum titulo voti & iurisdicçãois; at universaliter in omnibus aliis rebus, quæ solum Religionem concernunt, non crediderim duas esse obligationes graves obediendi, sed unam tantum ex voto; quia nec Pontifex, nec ullus alius dedit illi iurisdicçãoem, nisi eam, quam in cæteros habent Episcopi: hæc autem non extenditur ad omnia, quæ in Religione mandari possunt. Ergo universaliter non erit duplex malitia in ea inobedientia. Hæc ille; aperiens unum oculum, quò vidit potestatem iurisdicçãois respectu aliquarum rerum, quam antea generaliter negaverat.

Nec dubito, quin si utrumque aperuisset, vidisset eam in omnibus rebus, quæ spectant ad bonum Religiosorum, nisi aliunde sint reservatæ Pontifici, aut alteri Superiori.

Fateor: nec Pontifex, nec ullus alius dedit Superiori Religionis iurisdicçãoem, nisi eam,

quam in cæteros habent Episcopi: quid tum? Nonne Episcopus habet potestatem universalem in omnibus, quæ spectant ad bonum suorum

Responso Arriaga.

Rejicitur

262a Obiectio ex Arriaga

263a Solvitur

F f f f f 3 suorum

suorum subditorum, nisi per Pontificem fuerit restricta? Prorsus habet: ergo similiter Superior Religionis respectu suorum Religio-

Interim quia non semper expedit bono communi, quod Superior Religionis utatur duplici potestate; hinc sæpè Religiosus peccat solum unico peccato contra præceptum sui Prælati: posset tamen peccare duplici peccato (ut habet ultima pars Conclusionis) si videlicet Superior rationabiliter utatur duplici potestate, præcipiendo v.g. per obedientiam; & sub pœna Excommunicationis. Atque hic limes erit præsentis Conclusionis.

Subjicio alias differentias objectivas; & quæro, an sint specificæ & exprimentæ in Confessione; an verò solum materiales; adeoque non exprimentæ. Et primò quidem dubitari solet de peccato odii; an in eo sit declarandum malum proximo desideratum; an verò sufficiat dicere: *Ex odio desideravi proximo grave malum*, non specificando an mortem, infamiam vel paupertatem &c. Dubitatur secundò de contumeliis & detractionibus; an earum materiæ in particulari debeant explicari, v. g. quod appellasti eum furem vel hæreticum &c. Dubitatur tertio de peccato jactantia; an explicari debeat peccatum, de quo aliquis se jactavit. Dubitatur quartò, an oporteat declarare qualitatem blasphemia. Denique dubitatur de peccato hæresis, an sufficiat simpliciter confiteri hæresim, non explicando articulum negatum; nec an fuerit Calviniana vel Ariana &c. Respondeo ad duo priora dubia:

CONCLUSIO XIII.

In Confessione non semper debet explicari malum proximo desideratum ex odio: neque qualitas contumeliæ aut detractionis.

Odium inimicitia (de quo loquitur Conclusio) est actus inefficax voluntatis, quo alicui malum præcisè quâ tale appetitur. Quæris, quid importet *ly præcisè*? Respondeo: carentiam ulterioris finis boni. Quippe de Deo scriptum reperimus Sap. 11. v. 25. *Diligis enim omnia, quæ sunt, & nihil odisti eorum, quæ fecisti; nec enim odians aliquid constituisti aut fecisti.* Et tamen peccatoribus vult æternam damnationem, nisi respiciant & agant penitentiam de viis suis pessimis. Porro æternam damnationem quis ambigit esse malum?

Similiter Judex humanus infligit justam pœnam malefactoribus, etiam quatenus ma-

lum est: & tamen fieri potest, ut eos intimè diligit, & propterea doleat, quod ipsi debeant pœnam infligere. Sic pater castigat filium, volens ei verbera quatenus dolorifera: & tamen eodem actu eum amat; quia hæc ratione intendit majus bonum ipsius, quam sit malum, quod ei infligit. Hinc Apost. Hebr. 12. v. 6. *Quem diligit Dominus, castigat: flagellat autem omnium filium, quem recipit.*

Igitur odium inimicitia opponitur directè amoris amicitia: sicut enim per hunc amorem volumus alteri bonum, quatenus præcisè illi bonum est, sine respectu ad aliud commodum inde proveniens; ita per odium inimicitia opto alteri malum, præcisè quâ tale est, sine respectu ad aliquod commodum inde proveniens; solum quatenus hoc, quod est proximo malum, apprehendimus tanquam immediatum nostrum bonum. Quæpropter objectum formale odii, non est malum materialitèr & formalitèr, sive sub ratione mali; sed malum materialitèr, sub ratione formalitèr boni, non proximo, sed odienti. Ita communitèr DD.

Sed paulò aliter noster Felix de Beatitude. q. 4. diff. 1. nu. 18. Licet (inquit) verum esset, me non posse velle alicui malum, nisi quia est mihi bonum & commodum, tamen non sequitur, quod ratio proxima & immediata volendi malum alteri, sit propria convenientia; sed tantum sequitur, quod sit origo & radicalis causa: nam proximè volo malum reduplicativè & formalitèr, ut malum illius est; & talis actus volitionis, terminatur & specificatur ex illo malo ut tali, non verò ex meo commodo: ergo talis actus proximè & formalitèr ad malum terminatur.

Quod sic explicò: ego volo meam famam, & quia Petrus me læsit in fama, odio inimicitia nolo Petrum, & volo illi malum; & quævis odium oritur ex amore propriæ fame, inveniuntur tres actus diversi. Primus est: Volo meam famam. Secundus: Nolo Petrum. Tertius: Volo illi malum. Et patet esse diversos, quia objecta sunt diversa. Ergo hic actus concupiscentia: Volo Petro malum, formalitèr & immediatè terminatur ad malum, licet originativè oriatur ab amore meæ fame, & à volitione Petri. Hucusque Felix; non aded infeliciter.

Cui si objicias ex Aristotele: *Bonum est, quod omnia appetunt.* Et ex Dionysio c. 4. de Div. Nom. *Nemo intendens ad malum, operatur.* Distinguit: affectione commodi & voluntate rectâ; concedit; affectione justitiæ & voluntate depravatâ, negat.

De hac duplici affectione ita dicitur Doctor Subtilis 3. dist. 26. q. 1. n. 17. *Secundum Anselmum de Casu diaboli. 14. & de Concord. 4. 19. in voluntate sunt due affectiones, scilicet iustitia & commodi; nobilior autem est affectio iustitiæ, non solum*

264. Alia differentia odii

265. Quid sit odium inimicitia.

266. Sep. 11.

solum intelligendo d etiam de unata, quam aliquis potest dicit ad se. Secundum non potest velle, nisi res, si esset præcisè appropinquante cognitione sensitiva sequitur co

Hæc factis de natura Quia supposita; Pœnitentia: quia odium ab aliquo determinatur genere: ergo affectus desidero proximo solum ipsius, non quod illo actu, quo eidei nocet infamiam, quod ergo illa mala peccata in Confessione; sed desideravi grave malum, ut explicatur speculativè probabiliter docet cum Aliis, quos citat

Oppositum docetur, sect. 2. C. 2. dub. 3. n. 61. & A. est probabilis, & immeritò; quia si agitur affectus efficiens saltem morosa in diem consideratis clauso loquitur de ut distinguitur ab aliis quæ per accidens sunt

Appositè Doctore a. 4. Ad secundum beneficia proximo extantur sub communi ratione; ita omnia notantur secundum communitatem ad odium. Primum aliquas specialiter extantur ad aliquas specialiter communitatem hoc etiam sunt Per consequens etiam

Si inferas: Ergo ceterum, secundum cumentorum, negantur etiam debent esse secundum diversitatem; quas tamen mo assignat: id quod bonum secutionem boni, sed tionem boni; & in relinquens specialiter inferioribus

Scio D. Thomam five habitibus virtutis seu habitibus versa specie peccata

268. 269. 270.